

Student & Onderwijs Service Centrum

Betreft **Deelrapport A Quickscan SharePoint**
Van Wytze Koopal, Stanley Portier
 S&OB - Onderwijskundige Dienst
Voor Sir Bakx (opdrachtgever)
Versie 1.0 (final)
Datum 29 februari 2008

Quickscan SharePoint: SharePoint Community, de stand van zaken

Rapport A

Kenmerk: S&O/08/000011

Licentie

De Creative Commons Naamsvermelding-Niet-commercieel 3.0 Nederland Licentie is van toepassing op dit werk. Ga naar <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/nl> of stuur een brief naar Creative Commons, 559 Nathan Abbott Way, Stanford, Californië 94305, VS om deze licentie te bekijken.

Inhoudsopgave

Samenvatting (Nederlands)	3
1. Inleiding	5
1.1. Leeswijzer	5
2. SharePoint in het hoger onderwijs	6
2.1. Instellingen	6
2.2. Bedrijven in Nederland	7
2.3. Samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen	8
2.4. Codeplex en gezamenlijke softwareontwikkeling	9
2.5. Overige informatie: 3TU	10
3. Conclusies en toekomstverwachting	11
3.1. Conclusies	11
3.2. Verwachtingen	12
4. Bronnen	13
Bijlage 1: Nederlandse SharePoint gebruikers in het HO	14
Bijlage 2: Nederlandse bedrijven die SharePoint-gerelateerde diensten aanbieden	16

Samenvatting (Nederlands)

Dit deelrapport A wordt uitgebracht in het kader van het project QuickScan SharePoint. Dit project liep van Augustus 2007 tot en met Februari 2008 op de Universiteit Twente. Het doel van dit rapport is de kansen, mogelijkheden en bedreigingen te identificeren in de SharePoint community in Nederland, zoals die ten tijde van het schrijven van dit rapport bekend zijn. De informatie die in dit rapport is beschreven is enerzijds tot stand gekomen op basis van eigen analyse, anderzijds via het afleggen van werkbezoeken aan HO-instellingen die ofwel Microsoft SharePoint in gebruik hebben, ofwel bezig zijn met een implementatietraject.

De analyse van de Nederlandse SharePoint community is als volgt:

1. Microsoft SharePoint¹ wordt op behoorlijk wat instellingen in het Hoger Onderwijs in Nederland gebruikt. De toepassingen ervan zijn divers, evenals het aantal gebruikers per instelling. Elke instelling heeft zijn eigen (project)organisatie rond Sharepoint.
2. De verschillende instellingen die SharePoint gebruiken, hebben op dit moment GEEN intensieve en verplichtende samenwerkingsvormen met elkaar.
3. De instellingen hebben elk een andere commerciële partner (zie ook punt 5). De commerciële partners worden vooral ingeschakeld voor het verzorgen van maatwerk-softwareontwikkeling of andere ondersteuning bij de implementatie.
4. Er is een SharePoint Gebruikersgroep (gestart door SURFnet) en een SharePoint Special Interest Group in oprichting, onder auspiciën van SURFfoundation. De SIG wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van Hogeschool INHOLLAND.
5. Er is een aantal commerciële bedrijven die services en consultancy rond SharePoint in Nederland aanbieden. De bij ons bekende bedrijven zijn TamTam (werkt voor SLO), Winvision (werkt voor INHOLLAND), e-Office, Macaw (werkt voor TU/e), Imtech (werkt voor SURFnet), TeleTOP e-learning (werkt onder andere voor de UT en Edith Stein) en Computron (werkt voor HAN).
6. In Nederland hebben de volgende HO-instellingen MS SharePoint voor één of meer (onderwijs)functies operationeel in gebruik²:
 - Open Universiteit
 - Wageningen Universiteit en Researchcentrum³
 - Hogeschool van Hall Larenstein
 - Technische Universiteit Eindhoven³
 - Hogeschool INHOLLAND³
 - Hogeschool Arnhem Nijmegen³
 - Hogeschool Utrecht
 - Hogeschool de Kempel
 - ArtEZ Hogeschool voor de kunsten (intranet)
 - Universiteit Nyenrode (intranet)
7. De volgende instellingen zijn bezig met een implementatietraject:
 - Vrije Universiteit
 - Universiteit Utrecht (voor portal en enterprise content management)
8. MS SharePoint is voor één of meer functies in overweging bij:
 - Rijksuniversiteit Groningen
 - Universiteit van Tilburg
 - Radboud Universiteit Nijmegen
9. MS SharePoint is niet in overweging, volgens onze informatie, bij:
 - Technische Universiteit Delft
 - Universiteit van Amsterdam
 - Universiteit Leiden

¹ We kiezen hier voor de meer generieke benaming MS SharePoint. Het gebruik bij de geïventariseerde instellingen betreft zowel SharePoint 2003 als Microsoft Office SharePoint Server 2007 (MOSS 2007)

² De typering en omvang van het gebruik (bijv. portal of specifiek als onderwijsomgeving) kan per genoemde instelling aanzienlijk verschillen.

³ Bij deze instelling op werkbezoek geweest.

- Universiteit Maastricht
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Erasmus Universiteit Rotterdam
- Christelijke Hogeschool Windesheim
- Saxion Hogescholen
- Haagse Hogeschool

Het aantal universiteiten en hogescholen dat grootschalig gebruik maakt van MS SharePoint is nog beperkt. Er kan wel geconstateerd worden dat in het afgelopen jaar de belangstelling voor seminars, conferentiebijdragen en andersoortige informatiebijeenkomsten rondom het thema "SharePoint in een onderwijsomgeving" erg groot was.

Wat betreft de samenwerking tussen de instellingen lijkt er tot nu toe vooral sprake van het uitwisselen van kennis en ervaringen, wat binnen een academische context niet ongewoon is. Echte (structurele) samenwerking in de zin van samen software ontwikkelen (bijvoorbeeld voor sjablonen of webparts) is nog niet waar genomen, alhoewel de SharePoint Gebruikersgroep zich dit wel tot doel stelt.

Een uitzondering hierop is het recent afgeronde SHAPE project, waarin de partners hebben samengewerkt aan een toolbox waarin onder andere sjablonen en webparts zijn verzameld, die nu ook aan derden beschikbaar is gesteld. Desgevraagd zijn instellingen wel bereid om bijvoorbeeld sjablonen beschikbaar te stellen. Dit zijn dan wel eenmalige acties, vaak tot stand gebracht op basis van een goed persoonlijk contact.

De SharePoint SIG is momenteel bezig met het opstellen van een meerjarenplan. Hierin moet de wijze van samenwerking, de aansturing en de definitie van werkpakketten nader worden uitgewerkt. Instellingen zijn vertegenwoordigd in een zogeheten SIG-raad.

Behalve de genoemde onderwijsinstellingen blijkt SharePoint ook in de belangstelling te staan van onderwijsgeoriënteerde organisaties zoals de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO)⁴. Onder andere vanwege de goede contacten tussen de UT en SLO is er zeker bereidheid om kennis en ervaringen op het terrein van MS SharePoint uit te wisselen.

In bijlage 1 is in een tabel een globaal overzicht te vinden van de status van SharePoint binnen Nederlandse HO-instellingen en de voornaamste functies waar het voor wordt ingezet.

In bijlage 2 is een overzicht te vinden van dienstverleners die bepaalde diensten (technisch of advies) rondom MS SharePoint aanbieden.

⁴ Bij deze instelling op werkbezoek geweest

1. Inleiding

Dit rapport wordt opgeleverd als resultaat van het project Quickscan SharePoint. De conclusie van dit rapport geeft input aan één van de drie hoofdcriteria die een rol spelen bij de bepaling van een advies om tot een implementatie van MS SharePoint over te gaan:

- SharePoint Community (dit rapport A)
- Techniek (Rapport B; Vierkant & Laagland, 2008)
- Onderwijs (Rapport C; Gommer, Peters, Winnips, 2008)

De drie deelrapporten worden samengevat in een eindrapport (Rapport D), waarin in een aparte hoofdstuk de beleidsmatige, organisatorische en financiële aspecten aan bod komen.

Dit rapport A behandelt een belangrijk criterium in de afwegingen van de Universiteit Twente om over te gaan tot een keuze voor MS SharePoint. Het betreft namelijk de 'organisatie' van de groep instellingen en bedrijven die betrokken zijn bij MS SharePoint in Nederland in het Hoger Onderwijs.

1.1. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 volgt een analyse van de Nederlandse community: welke instellingen voor hoger onderwijs zijn belangrijk binnen de community, wat is toekomst van de community, waar bevinden zich de software-ontwikkelaars, etc. Hoofdstuk 3 bevat een analyse van de verwachtingen betreffende Sharepoint en de SharePoint community, met ook een uitstapje naar het buitenland. In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste conclusies getrokken.

Voor de lezer die een snel en globaal overzicht wil van de status van MS SharePoint binnen diverse HO instellingen verwijzen we naar Bijlage 1. De lezer die interesse heeft in een overzicht van bedrijven die zich profileert met SharePoint gerelateerde diensten verwijzen we naar bijlage 2.

2. SharePoint in het hoger onderwijs

Dit hoofdstuk beschrijft hoe en waar MS SharePoint wordt ingezet in het Hoger Onderwijs in Nederland. Verder schetsen we kort de belangrijkste commerciële spelers in Nederland met betrekking tot SharePoint in het Hoger Onderwijs. In een volgende paragraaf in dit hoofdstuk beschrijven we twee samenwerkingsinitiatieven in het Nederlandse Hoger Onderwijs, die MS Sharepoint als primair aandachtspunt hebben. Verder wordt Codeplex omschreven, een internationaal platform van Microsoft, waar softwareontwikkelaars met elkaar kunnen samenwerken. De laatste paragraaf in dit hoofdstuk gaat kort in op de context van 3TU.

2.1. Instellingen

Om de potentiële omvang van de Nederlandse SharePoint community in kaart te brengen is in eerste instantie (in augustus 2007) een globale inventarisatie gedaan om na te gaan welke instellingen actief zijn met MS SharePoint en voor welke functionaliteit ze het gebruiken: portal, samenwerken, enterprise content management, workflow, zoeken en bedrijfsinformatie-dashboard. Per functionaliteit kon men de status van SharePoint aanduiden (1=niet in overweging, 2=in overweging, 3=in implementatie, 4=operationeel in gebruik). De checklist is toegestuurd aan de ICT directies van alle universiteiten en hogescholen in Nederland. Vijftien instellingen hebben gereageerd door de ingevulde checklist terug te sturen. Bij de niet-inzenders bleken opvallend genoeg ook twee instellingen te horen, die bij het projectteam bekend waren als zijnde gebruikers van SharePoint. Verder valt op dat vrijwel alle universiteiten de checklist hebben geretourneerd. Bij de hogescholen was dit maar in beperkte mate het geval. Op grond van de inventarisatie hebben we volgende instellingen geïdentificeerd als *operationele* SharePoint gebruikers:

- Wageningen Universiteit en Researchcentrum
- Technische Universiteit Eindhoven
- Hogeschool INHOLLAND
- Hogeschool Arnhem Nijmegen
- Open Universiteit
- Vrije Universiteit
- Hogeschool Utrecht
- Hogeschool de Kempel
- Hogeschool van Hall Larenstein
- ArtEZ Hogeschool voor de kunsten (intranet)
- Universiteit Nyenrode (intranet)

Bij de eerste vier instellingen is een UT-delegatie op werkbezoek geweest. Deze instellingen hebben MS SharePoint relatief breed ingezet.

Het bovenstaande lijstje met instellingsnamen komt in hoge mate overeen met de instellingen die worden genoemd binnen de SharePoint Gebruikergroep (Juist, 2007). Instellingen die bezig zijn met een *implementatietraject* van MS SharePoint buiten de primaire onderwijscontext zijn de Universiteit Utrecht (portal en enterprise content management) en de Vrije Universiteit (portal). De voortgang in beide trajecten is op dit moment niet helemaal duidelijk. De Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit van Tilburg kunnen nog genoemd worden als instellingen die SharePoint in *overweging* hebben voor een portaloplossing en/of voor ondersteuning van samenwerking.

Het is uiteraard mogelijk dat instellingen die niet gereageerd hebben wel degelijk bezig zijn om zich te oriënteren op MS SharePoint, met een implementatietraject zijn begonnen of zelfs operationeel in gebruik hebben. Enkele voorbeelden die we via deskresearch hebben gevonden (en die dus ook hierboven zijn genoemd), betreffen de ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten die op basis van SharePoint een intranet⁵ heeft laten ontwikkelen en daarbinnen, met

⁵ Zie <http://www.slagman.com/Portfolioltem.aspx?id=14>. Geraadpleegd op 05-02-2008.

subsidie van SURFfoundation, een opleidingsportfolio DigoPort (Elk & Juist (2007) heeft gerealiseerd. Een ander voorbeeld is de Universiteit Nyenrode die, op basis van SP 2003, eveneens een intranet⁶ heeft laten ontwikkelen.

Behalve bij de genoemde onderwijsinstellingen blijkt SharePoint ook in de belangstelling te staan van onderwijsgeoriënteerde organisaties, zoals bijvoorbeeld de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). SharePoint is daar als pilotomgeving ingezet om samenwerking in projectteams te ondersteunen en het kennismanagement te verbeteren. Onder andere vanwege de goede contacten tussen de UT en SLO is er zeker bereidheid om kennis en ervaringen op het terrein van MS SharePoint uit te wisselen.

Op basis van het criterium “operationeel in gebruik” kunnen we concluderen dat de SharePoint community in potentie uit 9 à 10 instellingen bestaat. Zij zouden door meer structurele samenwerking elkaar direct kunnen ondersteunen. Uit de werkbezoeken blijkt echter dat instellingen vooral hun eigen implementatietrajecten volgen. Veelal zijn die al complex genoeg om uit te voeren.

Voor consultancy en andere (technische) services zoeken de instellingen onafhankelijk van elkaar naar een leverancier, in plaats van gezamenlijk functionaliteit te laten ontwikkelen of gezamenlijk een commerciële partij te kiezen. De gebruikersgroep die intussen al meer dan 2 jaar bestaat (zie § 2.3) heeft dit als een van de doelstellingen geformuleerd, maar in de praktijk gebeurt het niet. In de praktijk zijn de wensen (of eisen) kennelijk net even te verschillend, kent men andere prioriteiten of is simpelweg de doorlooptijd van de projecten te verschillend. Het SHAPE project (zie § 2.3) heeft aangetoond dat het in principe wel mogelijk is om gezamenlijk tools te ontwikkelen. De community lijkt op dit moment met name gericht op het uitwisselen van kennis en ervaring, maar niet op het concreet samen ontwikkelen of samen optrekken richting een leverancier om zaken voor elkaar te krijgen.

2.2. Bedrijven in Nederland

Microsoft SharePoint is op zich geen nieuw product. Al vanaf de lancering in 2001 zijn er in Nederland bedrijven die SharePoint-gerelateerde diensten aanbieden, met name gericht op het ondersteunen van bedrijfsinformatieprocessen.

Parallel aan de opkomst van SharePoint in het Nederlandse hoger onderwijs zien we dat een aantal bedrijven zich nadrukkelijker profileert als aanbieder van SharePoint diensten voor het onderwijs. Hierbij zijn ook bedrijven die hun sporen vooral in bedrijfsomgevingen hebben verdiend. De diensten die deze bedrijven aanbieden kunnen zeer verschillend zijn: van adviseren over een portaloplossing die informatie naar verschillende doelgroepen moet ontsluiten, naar het inrichten van een onderwijsomgeving tot en met het ontwikkelen van technisch maatwerk in C# .NET.

Een zoekopdracht op internet leert dat zich tientallen bedrijven op een of andere wijze profileren als aanbieder van SharePoint-gerelateerde diensten. We noemen hier vooral de bedrijven die we tijdens de quickscan zijn tegengekomen in relatie met een van de onderwijsinstellingen die in de vorige paragraaf zijn genoemd. Daarmee hebben ze kennelijk ervaring opgedaan in een onderwijsorganisatie, alhoewel hier meteen bij gezegd dient te worden dat sommige projecten vooral een ICT insteek hadden. We geven hier geen waardering of voorkeur voor één van de genoemde bedrijven en kiezen daarom voor een alfabetische ordening. Voor korte beschrijvingen van elk bedrijf verwijzen we naar bijlage 2.

- Computron, Nijmegen^M
- e-office, Houten^M
- Imtech ICT, Den Haag
- Macaw, Schiphol-Rijk^M
- Slagman.com, Enschede^M
- Tam Tam, Delft^M
- TeleTOP e-learning, Enschede
- WinVision, Nieuwegein^M

Alle genoemde^M partijen profileren zich in meer of mindere mate als Microsoft-huis, waarbij een aantal zelfs gecertificeerd (gold) partner is. Partners hebben bij Microsoft ingangen voor

⁶ Zie <http://www.microsoft.com/netherlands/referenties/nyenrode.aspx>. Geraadpleegd op 20-02-2008.

allerhande (technische) vraagstukken en hebben de mogelijkheid om klantwensen direct terug te koppelen.

Er kan niet gesproken worden van een community, aangezien de genoemde bedrijven veelal 1-op-1 overeenkomsten hebben met een of meer van de instellingen die zijn genoemd in paragraaf 2.1). Ontwikkeld maatwerk zal in beginsel niet (tenzij dit is overeengekomen met de leverancier) aan derden beschikbaar worden gesteld, of tegen een bepaalde vergoeding. Een voorbeeld hiervan is de vermarkting van Digitaal Portfolio (DPF) dat in een samenwerking tussen Hogeschool INHOLLAND en WinVision tot stand is gebracht. Dit produkt wordt nu in licentie aan derden aangeboden.

2.3. Samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen

In Nederland is op het gebied van MS SharePoint sprake van twee samenwerkingsverbanden (Juist, 2007a, 2007b):

- SharePoint GebruikersGroep (SGG)
- SharePoint Special Interest Group (SIG)

SharePoint GebruikersGroep (SGG)

De SharePoint GebruikersGroep (SGG) bestaat sinds 2005 en is een gebruikerscommunity rondom SharePoint en bestaat uit gebruikers uit het Hoger Onderwijs en in mindere mate uit ROC's en het voortgezet onderwijs. SURFnet is de initiator geweest van de SGG. Belangrijk om te vermelden is dat deze gebruikers op persoonlijke titel lid zijn van de SGG. Op dit moment gaat het om ongeveer 100 leden. De SGG richt zich op het online samenwerken en communiceren met behulp van MS SharePoint.

Het doel van de SGG is om kennis, ervaring en ontwikkelde software met elkaar uit te wisselen, evenals het afstemmen van licentieproblematiek en functionele wensen met de leverancier. Het doel is tevens om gezamenlijk functionaliteit te (laten) ontwikkelen. De SGG heeft een eigen groep met voortrekkers, voert zijn eigen beleid en organiseert bijeenkomsten. Er bestaat wel een band met de SIG (er is sprake van overleg en gezamenlijke activiteiten; zie ook volgende paragraaf), maar de SGG is een aparte samenwerkingsorganisatie. De SGG wordt getrokken door Andres Steijaert (SURFnet), Martin Putman (Hogeschool Utrecht) en Adri Cornelissen (Fontys Hogescholen).

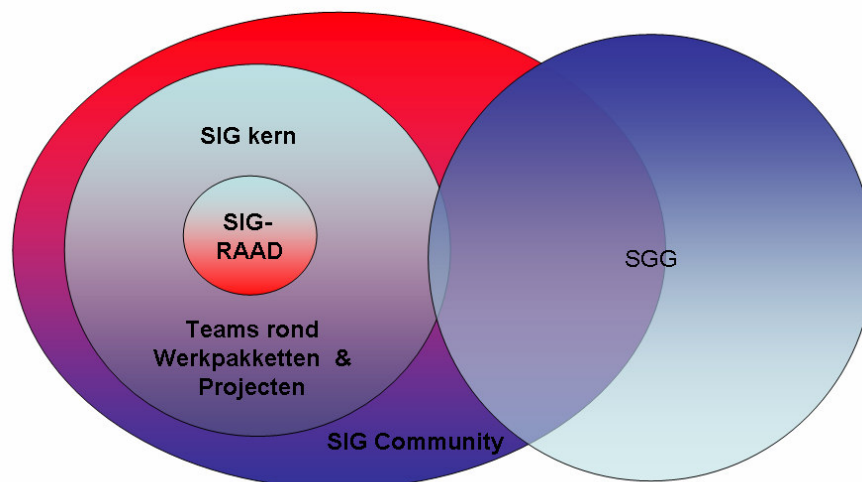
De SGG onderhoudt naast SURFnet ook een relatie met Kennisnet. De SGG organiseert met enige regelmaat bijeenkomsten en cursussen (denk aan introductiewerkshops SURFgroepen). Dit wordt via een teamsite (<https://www.surfgroepen.nl/sites/sgg/default.aspx>) ondersteund. De teamsite geeft echter de indruk dat in elk geval via dit medium al geruime tijd (sinds 2006) geen activiteit meer is binnen de SGG (geraadpleegd 15-02-2008). Deze indruk is misschien niet terecht: er is een besloten gedeelte voor leden van de SGG.

Recentelijk is via Surfgroepen een 17-tal standaard SharePoint templates beschikbaar gesteld (<https://www.surfgroepen.nl/Shared%20Documents/Nieuwe%20templates%20in%20SURFgroepen.pdf>). Deze templates zijn vooral gericht op operationele ondersteuning, beheer van resources en ondersteuning van projectteams. Het zijn geen onderwijskundige templates.

SharePoint Special Interest Group (SIG)

De SharePoint SIG is in 2006 ontstaan vanuit een informeel overleg tussen 8 HO-instellingen en SURFFoundation (<https://www.surfgroepen.nl/sites/SPSIG>). De doelstelling van de SIG is door samenwerking en uitwisseling van ervaring de gezamenlijke interesse om te zetten in expertise in de toepassing van SharePoint ten behoeve van bij SURF aangesloten instellingen voor Hoger Onderwijs. Waar mogelijk kunnen projecten opgepakt worden of door participerende instellingen gezamenlijke projectvoorstellen gedaan worden. In de SIG participeer je namens een instelling en niet als individueel persoon (zoals bij de SGG). Deelname aan de kernactiviteiten van de SIG moet geen vrijblijvend, informeel gebeuren zijn. De "kenniswerker in SHAPE" is een voorbeeld van een innovatieproject van SURFFoundation, waarin een aantal SIG deelnemers intensief met elkaar hebben samengewerkt. Er is geëxperimenteerd met een kenniswerkcomgeving om zicht te krijgen op de wijze waarop studenten en docenten omgaan met een flexibele, zelf in te richten en te beheren omgeving. Het project heeft, naast een rapportage en een pre-conference tijdens de SURF Onderwijsdagen 2007, een toolbox opgeleverd met een aantal webparts, site templates en list templates (<https://www.surfgroepen.nl/sites/SHAPE/default.aspx>; geraadpleegd 01-02-2008).

De SIG is nog duidelijk in de oprichtingsfase. De visie is nu helder, de invulling moet nog gebeuren. De SIG-kern wordt gevormd door werkgroepen die geformeerd worden rondom het meerjarenplan van de SIG. De werkgroepen zouden projectinitiatieven vorm moeten geven en eventueel in uitvoering brengen. De SIG-raad zou moeten worden gevormd door vertegenwoordigers van de betrokken instellingen, die moeten zorgen voor de beleidsmatige inbedding en de relatie naar SURFFoundation en SurfNet. De raad heeft een voorzitter (nog niet ingevuld) en wordt ondersteund door de community manager (Nico Juist).

Figuur 1: SharePoint SIG en SharePoint GG (Juist, 2007b)

In de SIG lag het accent tot op heden vooral in het houden van een aantal bijeenkomsten en het doen van gezamenlijke projectaanvragen. De vraag hoe men nu precies verder moet ligt nog redelijk open. Inhoudelijke vragen die voorliggen hebben bijvoorbeeld betrekking op hoe krijgt de ELO van de toekomst vorm, welke services zijn nodig om de persoonlijke leeromgeving (PLE) verder vorm te geven, hoe moet een dergelijke omgeving geïmplementeerd worden, welke prioriteiten leg je als instelling en hoe ga je beleid vormgeven, etc. De indruk bestaat dat de community op dit punt zoekende is en er (nog) geen duidelijke richting wordt bepaald.

Surfgroepen.nl

In 2006 heeft SURFnet een omgeving, genaamd surfgroepen.nl, gelanceerd. Sinds de zomer van 2007 draait deze omgeving op basis van MOSS2007. De omgeving wordt beschikbaar gesteld aan alle medewerkers en studenten in het hoger onderwijs en beschikt naast een aantal basisfunctionaliteiten over een integratie met Adobe Connect (webconferencing) en MSN Messenger voor synchrone communicatie.

Surfgroepen.nl wordt redelijk veel gebruikt in het Hoger Onderwijs, mede omdat er gratis gebruik kan worden gemaakt.

2.4. Codeplex en gezamenlijke softwareontwikkeling

Het samenwerken aan softwareproducten en deze beschikbaar stellen aan anderen wordt door Microsoft ondersteund op Codeplex (<http://www.codeplex.com/>). Microsoft biedt op Codeplex vooral opslagruimte om software gezamenlijk te ontwikkelen. Ongeveer 3500 verschillende projecten (<http://www.codeplex.com/Project/ProjectDirectory.aspx>) worden binnen de community ontwikkeld, waarbij er ongeveer 150 direct gerelateerd zijn aan SharePoint.

Op Codeplex bestaat de mogelijkheid om ontwikkelde software te voorzien van verschillende licentievormen. Twee van de mogelijke licentievormen die Microsoft mogelijk maakt, voldoen aan de 10 voorwaarden (<http://opensource.org/docs/osd>) van een Open Source definitie van het Open Source Initiative (OSI).

Via Codeplex wordt bijvoorbeeld gezamenlijk gewerkt aan de SharePoint Learning Kit (SLK), die SCORM ondersteuning mogelijk maakt in MS Sharepoint. De SLK wordt door APS

doorontwikkeld voor de Nederlandse taal. De SLK is voorzien van de Microsoft Community Licence (Ms-CL), die niet voldoet aan de 10 voorwaarden van het OSI.

Er zijn op Codeplex weinig vanuit Nederland geïnitieerde of op Nederland gerichte projecten te vinden. Er zijn slechts enkele aan leren of onderwijs gerelateerde andere projecten te vinden, zoals de "Sharepoint Web Parts for Moodle".

Voor zover bekend maakt geen van de in paragraaf 2.2 genoemde bedrijven actief gebruik van Codeplex. Ook van de genoemde instellingen in paragraaf 2.1 is niet bekend dat via Codeplex met elkaar samenwerken.

Ook op het populaire SourceForge.net is een 20 tal projecten te vinden

(http://sourceforge.net/search/?type_of_search=soft&type_of_search=soft&words=sharepoint) die zich op SharePoint ontwikkelingen richten.

Microsoft heeft verder een internationale Sharepoint community portal ter beschikking, waar specifiek Sharepoint ontwikkelaars samen kunnen komen

(<http://sharepoint.microsoft.com/sharepoint>). De activiteit op het Nederlandstalige gedeelte is miniem. Bij de start zijn er wat documenten neergezet (zomer 2007), maar daarna lijkt er weinig gebeurd te zijn.

2.5. Overige informatie: 3TU

Onder de operationele SharePoint gebruikers (zie par. 2.1) bevindt zich de TU/e, één van de 3TU partners. Het 3TU perspectief is weliswaar van indirect belang voor dit project, maar wordt hier wel vermeld omdat het een interessant gegeven is dat één van de 3TU partners deel uitmaakt van de SharePoint community (ook al is die nog niet actief in de zin van gezamenlijke development activiteiten). De TU/e voert in 2008 een eigen project uit rondom Studyweb 2.0. Daarbij zal SharePoint het ondersteunende platform zijn. De TU/e heeft de keuze voor SharePoint gemaakt als logisch gevolg van een veel bredere Microsoft infrastructuur. Voor de UT ligt deze keuze een stuk complexer (zie Vierkant & Laagland, 2008). Bij een eventuele keuze voor SharePoint ligt een (nog) intensievere samenwerking met 3TU partner TU/e voor de hand.

3. Conclusies en toekomstverwachting

3.1. Conclusies

In dit hoofdstuk worden enkele conclusies beschreven en toegelicht.

criterium	Conclusie en toelichting
1. Aantal HO instellingen in Nederland	Het aantal Nederlandse HO instellingen dat MS SharePoint (SP2003 of MOSS2007) operationeel in gebruik heeft is ongeveer 10. Daarnaast is een tweetal instellingen gestart met een implementatietraject.
2. Niveau van samenwerking	Het niveau van samenwerking ligt op het uitwisselen van kennis en ervaringen. Op projectniveau (bijv. bij SHAPE) is er wel samengewerkt om bijvoorbeeld gezamenlijk een aantal webparts te ontwikkelen en via een toolbox aan derden aan te bieden. De samenwerking eindigt echter veelal gelijktijdig met het einde van het project.
3. Beschikbare dienstverlening	Er zijn in Nederland veel partijen die diensten aanbieden met betrekking tot SharePoint. De aard van deze diensten is verschillend (businessgerelateerd en/of technisch). Op basis van de geïnventariseerde HO-instellingen is sprake van een shortlist van 8 bedrijven die voor ondersteunende diensten zijn ingeschakeld. Zover we hebben kunnen beoordelen sluiten de instellingen onafhankelijk van elkaar een dienstverleningsovereenkomst.
4. Gebruikersgroep en Special Interest Group in het Hoger Onderwijs	Er is sprake van een SharePoint GebruikersGroep (SGG) en een Special Interest Group (SIG). De SGG bestaat het langste, en is gelieerd aan SURFnet. De SGG heeft onder andere tot doel om gezamenlijk functionaliteit te ontwikkelen en richting een leverancier op te trekken. Dit komt echter tot op heden niet goed van de grond. De SIG heeft vooral tot doel om opgedane expertise te delen binnen het hoger onderwijs in Nederland. De SIG opereert onder de vlag van SURFfoundation.
5. Microsoft samenwerkingsmodel(len)	Microsoft probeert projecten op het gebied van SharePoint te stimuleren door middel van een platform zoals Codeplex om zodoende samenwerking tussen ontwikkelaars te bevorderen. Er is weinig tot geen activiteit met betrekking tot onderwijs op Codeplex. Ook de Nederlandse inbreng is miniem. Licenties die Codeplex aanbiedt, voldoen soms niet aan de 10 voorwaarden die het Open Source Initiative er aan stelt.

De algemene conclusie is dat er aan de ene kant een redelijke hoeveelheid HO instellingen is die op operationeel niveau met SharePoint werken. In een aantal gevallen is er sprake van grootschalige implementatietrajecten. Er is bij deze instellingen sprake van een behoorlijke hoeveelheid kennis en ervaring die over een periode van ruim 5 jaar is opgebouwd.

Het niveau van echte, structurele samenwerking valt echter tegen. Er is wel sprake van disseminatie van verworven kennis en expertise; men is over het algemeen welwillend om die met andere instellingen te delen. Een goede illustratie hiervan is dat de UT delegatie weinig problemen had om afspraken voor werkbezoeken te regelen. Men was zeer welwillend en collegiaal om de ervaringen en valkuilen met ons te delen.

De samenwerking gaat op dit moment nog niet zover dat er ook echt gezamenlijk ontwikkeld wordt aan software (bijv. webparts of sjablonen). Er blijkt hier en daar wel interesse voor te zijn, getuige enkele successen die in projectverband zijn behaald, maar de samenwerking is nog niet structureel. Er is naar onze mening wel interesse en potentie om deze samenwerking op meer structurele basis vorm te geven, maar daarbij zullen de deelnemende partijen een

bepaalde vorm van commitment moeten afgeven. De SharePoint SIG probeert hier via het meerjarenplan een meer concrete invulling aan te geven (Juist, 2007b). Via de SIG-raad kan het bestuurlijk commitment worden verkregen.

De UT zou graag zien dat iedere partnerinstelling een bepaalde formatie-omvang investeert ten behoeve van een virtueel expertise- of ontwikkelcentrum. Daar zijn echter tot op heden nog geen concrete afspraken voor gemaakt.

In beide varianten (SIG of virtueel ontwikkelcentrum) zou de hoeveelheid externe inhuur mogelijk ingeperkt kunnen worden, omdat mankracht gedeeld kan worden. De aansturing van een dergelijke entiteit brengt nog wel de nodige complexiteit met zich mee. Wie bepaalt wat er moet gebeuren, welke partners worden ingeschakeld en met welke prioriteit moet iets plaatsvinden?

Wellicht dat een werkwijze volgens de principes van community source (bijv. zoals bij Sakai) een werkbaar model is. Deze community heeft in elk geval sturingsmechanismen rondom het inbrengen van nieuwe functionaliteit, mogelijkheden om prioriteiten aan te brengen en een methodiek om werkpakketten aan een of meer partnerinstellingen te koppelen. Volgens de community source benadering vormen vertegenwoordigers van de participerende instellingen een bestuur. Dit bestuur kan het functioneren van de community verder organiseren. Commitment wordt hier ondermeer verkregen door een lidmaatschap op instellingsniveau. Het is in elk geval een van de onderwerpen die binnenkort bij de gebruikersgroep op de agenda komt.

3.2. Verwachtingen

Het aantal instellingen dat actief is op het gebied van Microsoft SharePoint neemt toe. Men gebruikt het wel voor uiteenlopende doelen. De opkomst tijdens informatiebijeenkomsten (bijv. een pre-conferentie tijdens de SURF Onderwijsdagen 2007) geeft aan dat de interesse groot is. Vanuit die constatering lijkt er dus een basis te zijn om verdere, meer structurele samenwerking vorm te geven. Tijdens de werkbezoeken bleek dat men zeker interesse heeft in toekomstige samenwerking. Samenwerking op basis van toevalligheden, of waarbij de balans tussen 'halen en brengen' scheef is zal geen lang leven beschoren zijn.

SharePoint GG en SharePoint SIG

De waarneming is dat de SGG wat stil ligt. Via de projectleider zullen medio februari gesprekken tussen SURFnet en de SIG worden gestart, waarin ter sprake wordt gebracht hoe verder te gaan. Het idee op dit moment is dat de SGG wel moet blijven bestaan, maar dat er wel concrete activiteiten ontplooid moeten worden.

Er is een eerste versie van een meerjarenplan voor de SharePoint SIG. Het commitment wordt daar op instellingsniveau georganiseerd, maar er zullen nog concrete voorstellen voor (deel)projecten gedefinieerd moeten worden. Dat proces is nu aan de gang. Op dit moment beschikt de SharePoint SIG niet over een eigen budget, met uitzondering van de coördinator die 1 dag per week aan de SharePoint SIG kan besteden. Als de UT ervoor kiest om met SharePoint aan de slag te gaan is een belangrijk advies om ten eerste aan te haken bij de SIG, ten tweede om te overwegen of de UT een voortrekkersrol wil gaan vervullen.

4. Bronnen

Elk, L van & Juist, N. (2007). Recensie Digoport.
http://goodpractices.surf.nl/docs/gp/recentie_digoport.doc. Geraadpleegd op 11 februari 2008.

Juist, N. (2007a). *SharePoint SIG en SharePoint GebruikersGroep*. Presentatie tijdens het Surfnet seminar "online samenwerken", Utrecht, 6 december 2007.
<http://www.surfnet.nl/info/bijeenkomsten/home.jsp>. Geraadpleegd op 01 februari 2008.

Juist, N. (2007b). *Meerjarenplan Sharepoint SIG*.
<https://www.surfgroepen.nl/sites/SPSIG/Shared%20Documents/Meerjarenplan%20Sharepoint%20SIG.doc>. Geraadpleegd op 15 februari 2008.

Koopal, W., Laagland, E., Portier, S. (2005). *ELO Advies*.
<http://www.utwente.nl/elo/resultaten/eindrapporteloadvies.pdf>. Geraadpleegd op 28 januari 2008.

Peters, E.M.A., Gommer, E.M. & Winnips, J.C. (2008). *Quickscan SharePoint: Functionaliteit en onderwijstoepassing; Rapport C*. Enschede, Universiteit Twente. Kenmerk: S&O/08/000013.

Vierkant, D. & Laagland E. (2008). *Quickscan SharePoint: Technische analyse; Rapport B*. Enschede, Universiteit Twente. S&O/08/000012.

SURFfoundation (2006). *SURF-meerjarenplan 2007-2010: Verder denken*.
http://www.surffoundation.nl/download/SURF-Meerjarenplan_2007-10_Verder_Denken.pdf. Geraadpleegd op 28 januari 2008.

Bijlage 1: Nederlandse SharePoint gebruikers in het HO

In onderstaand overzicht worden de resultaten gepresenteerd van een globale inventarisatie onder ICT directies van Nederlandse universiteiten en *hogescholen*. Deze inventarisatie is bij aanvang van het project uitgevoerd en vormt derhalve een weergave van de situatie per augustus 2007. In de tabel staan de instellingen genoemd die het inventarisatieformulier hebben ingevuld en geretourneerd, aangevuld met de instellingen waar een werkbezoek is afgelegd. Op enkele punten kan er sprake zijn van actualisatie, bijvoorbeeld aan de hand van een afgelegd werkbezoek.

Inzet SharePoint	1. Niet in overweging	2. In overweging	3. In implementatietraject	4. Operationeel in gebruik
Functionaliteit				
Portal	UvA, UL, UM, EUR, RUN, CHW	RuG, UvT, Tue, UT	UU	VU, WUR, HU, HdK, INH, HAN
Samenwerken	UvA, UL, UM, EUR, CHW	RuG, UvT, RUN, UT	VU, UU, WUR, HAN	TUe, OU, WUR, HU, HdK, INH
Enterprise content management	UvA, RuG, UL, UM, VU, UvT, EUR, RUN, CHW, HAN	TUe, UT, HdK	UU	WUR, HU
Workflow	RuG, UL, UM, UvT, EUR, RUN, CHW	UvA, TUe, UT, HdK	UU, WUR	WUR, HAN
Zoeken	UvA, RuG, UL, UM, UvT, EUR, RUN, CHW	TUe, UT, HdK	UU, INH	VU, WUR, HU, HAN
Bedrijfsinformatie-dashboard	UvA, RuG, UL, UM, VU, UvT, UU, EUR, UT, CHW, HAN	TUe, HdK	WUR	OU, HU, INH

Andere functionaliteiten:

VU	Wiki's & blogs (in implementatie)
UU	Document management (in implementatie); Er wordt gestart met een aantal corporate info bronnen en een aantal webservices. De doelgroep studenten moet in de eerste fase gereed zijn (dec. 2007). De medewerkersportal gaat daarna per faculteit in productie. Ook wordt onderzocht of SharePoint geschikt is als ELO. Over de status van dit onderzoek is op dit moment nog weinig bekend.
TUe	Portfolio, document, dossier opslag, inleveren van werkstukken (operationeel gebruik). Ontwikkeling vindt op facultair niveau plaats. De TUe gaat in de eerste helft van 2008 het platform (Exchange) onder Studyweb (de ELO) vervangen door MOSS2007.

OU	Portfolio, document, dossier opslag (operationeel gebruik)
RUN	Nieuwe tools als weblog e.d. (in overweging)
WUR	Intranet (in overweging), EduWEB (in gebruik)

Indien in overweging, in gebruik en/of in implementatiefase, bij welke opleiding(en):

VU	Operationeel = pilot bij sociale wetenschappen (studentenportal) Implementatie = onderhanden release voor totale studentenpopulatie ECM op basis van MOSS2007 is afgewezen voor de VU, er komt een nieuw CMS Bedrijfsinformatie-dashboard niet in overweging, maar ook niet afgewezen
UU	Corporate info via migratietrajecten op faculteitsniveau.
TUe	Alle
OU	Ruud de Moor Centrum (professionalisering van onderwijsgevend). Communities of practices, samenwerkingsomgeving + projectomgeving diverse projecten binnen de instelling. Bedrijfsinformatie voor personeel RdMC voor eigen personeel.
RUN	Individuele docenten en studenten die met vragen komen die ze niet in Bb kunnen oplossen.
WUR	WUR-breed; voor ondersteuners wordt bij het Microsoft Innovation Center (MIC) een cursus MOSS2007 voorbereid. Verder nog een Masterclass Microsoft.
INH	INH-breed in gebruik als portal. Onderwijsfuncties en implementatie daarvan bij (alle) schools is gepland voor de periode tot september 2009.
HAN	Per 1-1-2008 is HAN Scholar de de-facto leeromgeving voor alle opleidingen.
HU	Alle 80 opleidingen van de Hogeschool Utrecht
HdK	PABO (monosectoraal)

Binnen de Universiteit Twente is er een pilot uitgevoerd (sep-dec 2007) bij de faculteit Gedragwetenschappen bij het mastervak "Pedagogies for flexible learning supported by technology". In zoverre is er dus sprake van operationeel gebruik in de vorm van een pilot, evenals bij de VU het geval. Deze pilot is overigens niet als gevolg van het project geïnitieerd.

Verklaring van gehanteerde afkortingen:

EUR: Erasmus Universiteit Rotterdam
HAN: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
INH: Hogeschool INHOLLAND
RuG: Rijksuniversiteit Groningen
TUe: Technische Universiteit Eindhoven
UU: Universiteit Utrecht
UL: Universiteit Leiden
UM: Universiteit Maastricht
UvA: Universiteit van Amsterdam
UvT: Universiteit van Tilburg
OU: Open Universiteit
RUN: Radboud Universiteit Nijmegen
VU: Vrije Universiteit Amsterdam
WUR: Wageningen Universiteit en Research
CHW: Christelijke Hogeschool Windesheim
HU: Hogeschool Utrecht
HdK: Hogeschool de Kempel

Bijlage 2: Nederlandse bedrijven die SharePoint-gerelateerde diensten aanbieden

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van Nederlandse bedrijven die SharePoint-gerelateerde diensten aanbieden en die we tijdens de quickscan zijn tegengekomen. Deze diensten kunnen zowel van technische (ontwikkeling) als meer van organisatorische (inrichting, advisering) aard zijn. De bedrijven zijn in alfabetische volgorde gerangschikt. De ordening zegt daarmee dus niets over een hogere of lagere waardering voor een van de bedrijven.

Computron

“Bedrijven willen flexibiliteit en productiviteit en hebben behoefte aan middelen die bijdragen aan het optimaliseren van flexibiliteit en productiviteit, en die de nieuwe manier van werken mogelijk maken. Met Office System van Microsoft biedt u uw klanten een geïntegreerd platform voor een nieuwe generatie intelligente programma's. (...) oplossingen voor de nieuwe manier van werken zijn gebaseerd op de de Microsoft Office Suite en Microsoft SharePoint server.”

Bron: www.computron.nl (geraadpleegd 31-01-2008)

Computron heeft technisch maatwerk verricht ten behoeve van de realisatie van HAN-Scholar. Zulks in opdracht van de Hogeschool Arnhem Nijmegen.

e-office

“e-office verbetert de werkprocessen van uw medewerkers door de inzet van (portal)technologie. Wij ontwikkelen maatwerkoplossingen, maar helpen u ook snel (portal)oplossingen te realiseren door gebruik te maken van al eerder door ons ontwikkelde 'portalcomponenten', 'frameworks' en 'solution accelerators'.

Wij hebben een aantal portalcomponenten ontwikkeld die wij kunnen integreren in uw oplossingen op basis van Microsoft SharePoint Portal Server. Zo beschikt u over extra functionaliteiten, (...). Wij werken op projectbasis en bieden u een breed dienstenpakket:

- advies over de keuze voor technologieën en oplossingen die uw organisatie de gevraagde toegevoegde waarde opleveren
- ontwikkeling van de benodigde oplossingen, inclusief grafisch ontwerp
- implementatie van de ontwikkelde oplossingen, inclusief training & acceptatieadvies
- support & beheer, inclusief hosting”

Bron: www.e-office.nl (geraadpleegd 31-01-2008)

Imtech ICT

Het onderdeel Business Solutions van Imtech Software Services richt zich op het “versterken van interactie door de inzet van webtechnologie, verdiepen van inzicht m.b.v. gestructureerde management informatie, verbeteren van samenwerking met collaboration portals en het verbinden van informatie door integratie. Dit door de inzet van Microsoft technologie.” Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van SharePoint. Imtech heeft in oktober 2007 een rondetafelsessie georganiseerd in samenwerking met Surfnet. Deze sessie was specifiek gericht op het ontsluiten en uitwisselen van informatie tussen docenten, studenten en ondersteunend personeel. Een ander thema was de profilering van de onderwijsinstelling richting bedrijfsleven en nieuwe studenten.

Bron: www.imtech.eu (geraadpleegd 01-02-2008)

Macaw

“De ontwikkeling van Portals en Intranetten behoort al vele jaren tot één van de kernactiviteiten van Macaw. Met de introductie van SharePoint heeft Microsoft een product op de markt gebracht, dat veel nieuwe kansen biedt. Aanleiding voor Macaw om sterk in te zetten op dit product. Met het Information Worker Solution Center (IWS) brengt Macaw haar kennis van portals en intranetten samen met (technische) kennis van SharePoint.”

Bron: www.macaw.nl (geraadpleegd 01-02-2008)

Slagman.com

“slagman.com heeft zich gespecialiseerd in het aanbieden van SharePoint oplossingen op basis van Windows SharePoint Services 3.0 (WSS 3.0) en Microsoft Office SharePoint Server 2007 (MOSS 2007). Deze technologieën bieden veel standaardfunctionaliteit voor het online

delen van informatie (opslaan en delen van documenten, wiki's), het online communiceren (plaatsen van mededelingen, online discussies, blogs), het ondersteunen van het samenwerken in een team (gezamenlijke agenda's, beheren en toewijzen van taken, ondersteuning van workflows, versiebeheer), personalisatie en uitgebreide zoekfuncties.”
Bron: www.slagman.com (geraadpleegd 05-02-2008)

Tam Tam

“Tam Tam faciliteert een open samenwerking door de inzet van de nieuwste portal concepten en technologieën. De nieuwste portals maken het mensen echt mogelijk om te werken, samen te werken, hun kennis te ontwikkelen en te communiceren (..)

Gedurende een project begeleiden we uw organisatie als partner op verschillende terreinen: van de inventarisatie van uw wensen en behoeftes tot het maken van een prototype; van het schrijven van een strategisch rapport tot het ontwerpen van de schermen. Op een open en directe manier stellen wij onze kennis en expertise in dienst van het project. Als Microsoft Gold Certified Partner zet Tam Tam moderne technologieën als SharePoint, Biztalk, .NET, SQL en Office succesvol in om oplossingen te realiseren.”

Bron: www.tamtam.nl (geraadpleegd 31-01-2008)

TeleTOP e-learning

“TeleTOP^{life}: onderdeel van een veelomvattend geheel.

Dezelfde expertise die verantwoordelijk is voor het succes van de TeleTOP^{elo}, wordt bij TeleTOP^{life} ingezet voor de onderwijskundige inrichting van Microsoft SharePoint. Het resultaat? Een geïntegreerde, modulaire, persoonlijke digitale leer- en werkomgeving (PDLWO). De portaalfunctionaliteit van Microsoft SharePoint maakt TeleTOP^{life} tot onderdeel van een veelomvattend geheel aan toepassingen.”

Bron: www.teletop.nl (geraadpleegd 01-02-2008)

WinVision

“Binnen Winvision kenmerkt het product SharePoint Portal Server zich als één van de speerpunten. (..) Instellingen wereldwijd besluiten hun Microsoft Office & SharePoint System te gebruiken als een nieuw type leeromgeving. Door Digitaal Portfolio functionaliteit hiermee te integreren, kunt u eenvoudig en tegen lage meerkosten een nieuwe, studentgecentreerde en competentie-georiënteerde leeromgeving inzetten. Content productie, Content Management, Toetsing, Rapportage, Communicatie en Portfolio's maken allemaal deel uit van deze omgeving.”

Bron: www.winvision.nl (geraadpleegd 01-02-2008)

Overige bedrijven

Behalve de bedrijven die we hiervoor kort hebben beschreven zijn er nog tientallen bedrijven in Nederland die zich via hun bedrijfsprofiel op een of andere wijze aan SharePoint verbinden. Het voert te ver om deze bedrijven hier allemaal te noemen. We volstaan daarom met een verwijzing naar een overzichtspagina:

<http://www.SharePoint-plaza.nl/> (geraadpleegd 05-02-2008)